

vers

Szentmártoni János
A világszelidítő

Király László 75. születésnapjára

Szívem szerint írnék egy verset.
Arról, hogy folyton a *túlsó partot nézzük*.
Mintha soha nem volna elég a talpalatnyi.
Miért születték a költőt örök sóvárgásra?
A verseiben mindig pakol,
mint aki új s újabb utakra készül.
Hiába tűz rá a Nap vagy melegítik kandalló hasábjai,
ő zordon tengerekre vágyik és villámtördelt nagy hegyek közé.
Szélcsendben a vihart kémleli:
sodorja újra messze Ithakától.
Hogy elérhetetlen legyen az elérhető,
fájdalmasan távoli a szemébe zárt.
Mert akkor tollat ragadhat újra,
hogy papírra vésse a ködbe vesző múltat
s az egyre messzebb ringatózó ifjúság dalát.

Szívem szerint írnék egy verset.
Arról, hogy pazar november köszöntött ránk az idén.
A fényárban zavartan vetkőznek a fák,
kibontva százféle színben pompázó ruháik,
hogy aztán csupaszon ácsorogjanak a tél röntgenfelvételén,
akár egy tüdőszűrőre.
De most még elhihető minden.
Az is, hogy együtt maradunk.
Horgonyt vetünk az emlékeinkben,
és morzsolgatjuk tenyerünk közt
ezt a csipetnyi tavaszt,
míg szikrát vet s leég az egész,
mint egy külvárosi mozi,
ahol szemfényvesztő filmeket vetítettek
a jobb sorsra áhító balga közönségnek.

Szívem szerint írnék egy verset.
Arról, hogy a történelem fogaskerekei
újra kattognak körülöttünk,
kifutnak az emeletes-háznyi gőzök,
hazák cserélődnek, ha van ilyen,
egymás életére törünk,
és farkasai vagyunk az utánunk jövőknek,
akik majd egy másik bolygót fognak felzabálni...
S mindeközben a félhomályba tolt íróasztaloknál
ugyanúgy készülnek a jelentések,
mint megboldogult vagy még mindig szorgoskodó
beszűgőink idején.

Szívem szerint írnék egy verset.
Arról, hogy mennyi mindent mondhatnék még el.
Például azt, hogy egy napon születünk.
Csak én '75-ben. S hogy Te ma 75 vagy.
S ilyenkor a kolozsvári utcák
elfutnak a gödöllői dombokig,
megnyílnak terek,
évek masíroznak át láthatatlan kapukon,
amiken oly lendülettel hordja át a szél diófám leveleit,
hogy nem győzik söprögetni a Mátyás-szobor körül.
S te úgy jársz-kelsz
ezeken a szín pompás avarba burkoló utcákon,
mint egy Dosztojevszkij-regényhős.
Én meg büszkén mutogatlak dolgozószobám ablakából
körém sereglő családomnak,
hogy: nézzétek, ott megy a költő!
Aki verseiben megszelidítette a világot.

Gomba, 2018. november 19.

Muszka Sándor
Hazafele

Király Lászlónak

Legyen benne vodka és vonat.
Búzatábla, elhagyott malom.
Erdőtűz szakadó hóesésben.
Egy későn érkező vágató lovas.
Legyenek benne varjak és farkasok.
Éjszaka járó fekete autók.
Egy különös nép, hol egy család, egy gyermek,
legyen a nevük letagadottak.
És legyenek benne vég nélküli éjek.
Szűnni nem bíró, jajongó hófúvás.
A hó alatt házak, szerető asszonyok.
Mert minden, mert legtöbb.

Névtelen

Itt látható a nevenincs férfi
a kórházfolyosón, kacag és sír.
Ismeretlen nyelven kiáltoz,
nem tudni róla semmit.
Itt látható a nevenincs nő is,
tántorogva jár, álmait játssza el.
Simogat, ölel, gyereket ringat,
tépi, cibálja katéterét.
Itt látható a nevenincs gyermek,
égett arcbőrrel, riadt szemekkel.
Ha etetik, eszik, ha itatják, iszik.
És itt látható maga a kórház,
kitört ablakokkal, ázó falakkal.
Kertjében egy szál rózsatővel.
A zsúfolt szobákból nem látni ide.

kritika

FAUSTI BALLADÁK AZ ÁRNYÉKVILÁGBÓL

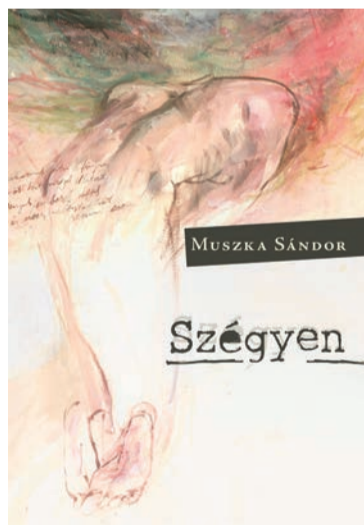
A Szégyen versszereplői a pokol tornácáról érkeznek, a feneketlen döngkútból, onnan, ahonnan nincsen visszaút, ahol az átkozottak élnek végnapjaikat, kiket a föld sem fogad szívesen magába, nem látják már meg soha, s tán nem is óhajtják a napfényt. Elfelejtenek embernek lenni, árnyékvilág az övék.

Derűs nyári délelőtt volt, amikor először találkoztam a verseskötettel. Úgy olvastam végig, hogy szinte levegőt is elfelejtettem venni, az ébredés utáni kávéra már nem volt szükség, pedig erős koffeinfüggő vagyok. Ültem a konyhaasztalnál, megállt körülöttem az idő, belezuhanantam az évszaktalan, szürke, ragacsos úrbe, amit a kötet verseinek szereplői hívnak elő. Már jól benne voltam a délutánban, de még mindig alig tértem magamhoz, ott duruzsolt fülemben a félreismerhetetlen Muszka-féle versdallam.

A *Szégyen* szereplői a pokol tornácáról érkeznek, a feneketlen döngkútból, onnan, ahonnan nincsen visszaút, ahol az átkozottak élnek végnapjaikat, kiket a föld sem fogad szívesen magába, nem látják már meg soha, s tán nem is óhajtják a napfényt.

Elfelejtenek embernek lenni, árnyékvilág az övék.

„*lakhelyünk e mérhetlen mély hol kínoknak ezer acélfogója sem élni sem halni nem hagy láncán a Vén Dög örökre itt tart*” – írja az *Örök Faust* című nyitóversben a költő, talán ezekkel a sorokkal lehetne leginkább összefoglalni a társadalom peremére csúszott, tragikus sorsok közös vonását. Különböző derékba tört életek ezek, az alkoholizmustól az örületen át a szexuális bántalmazásig cífrábnál cífrább csomagok, amelyek mellett mi, szerencsésebbek félrefordított, közönyös fővel megyünk el. Mondjuk ki, iszonyodunk is kicsit, ha a szomszédunkat elviszi a mentő, mert magára gyűjtotta a házat, megengedte a gázt vagy a vizet (tengert képzelve a fürdőkádba), s a részeges, féllábú Józsi is a rossz

gyermekes ijesztgetésére való jelenség csupán a faluban. Szánalmat nem ébreszt bennünk, közönyt annál inkább.

Írnom kellene valami okosat, bölcslet Muszka Sándor könyvéről, szent irodalomtudományokkal alátámasztható elméletet, ami megáll a lábán, ám nehéz. Ezek a versek nem hagyják az olvasót kívülhelyezkedni a szövegen, objektív, hűvös pózt felvenni lehetetlen és fölösleges is.

A versek az érzelmi világunkra hatnak, libabőrös lesz tőle a hátunk, és éjszaka rosszat álmodunk. Ott fog kísértetni legmélyebb álmainkban a lány alakja, akit megerősöztak, két nadrágot, két blúzt visel; a lecsúszott, alkoholbeteg férfiak arca, akik megbolondultak a szertől vagy csak a nagy „zuhanástól”, amiről azt hitték, a kéklő ég, s csak akkor eszméltek fel, amikor először utcán aludtak, vagy amikor kiugrottak ital hiányában a harmadikról, sósavat ittak, vagy tengert képzeltek a fürdőszobába.

A nehéz sorsú emberek egy szociális intézetben tulajdonképpen mást sem tesznek, csak várják, hogy elragadja őket Mefisztó. Nem véletlenül nyitóvers az *Örök Faust*, a fausti motívum végigkíséri a többi költeményt is. A halál az egyetlen mentsvárunk, az élő, meleg hús csak illúzió számukra, csak az élet árnyéka van itt jelen, névtelenségbe, személytelenségbe süllyednek, közöny, magány rágja a lelkük, még a nyári nap is elgondolkodik a kórházfolyosón, hogy mit keres itt.

Varga Melinda

A versek jambikus lejtésűek, műfajilag leginkább balladákhoz hasonlítók, jellegzetességük a tömör, szikár szerkezet, a meghökkenítő költői képek, az elharapott, félbehagyott versmondatok. A költő sejtet, láttat, nem mond ki mindent, ránk bízva, éljen bennünk tovább a vers, fejtjük fel a szégyen leplét, a lelki kórságok titkát.

A *Tánc* című versben írja a szerző: „*szárnyainkat tövig vágta*”, az *Esőben pedig: „kitölti az úrt lehetetlen*”. Ezeket az embereket gyorsan elfelejtik, mindegy, volt-e valaha múltjuk, családjuk, barátai, ahogy az *Album* című versben is olvasható. Nap és éj egyremegy, ki akar nekünk jutni a *lobbanásnyi fényre*, gyümölcsök ízét, virágok illatát érezni, de csak az enyészetet és az elmúlást kapják. Pillanatig úgy tűnik, mintha az Isten félrenézett volna, ide nem hallik be harangszó, nincs karácsony, messze minden kegyelem.

Muszka Sándor: *Szégyen. Előretolt Helyőrség Íróakadémia, Budapest, 2018*